

Politické násilí

Kateřina Machová
katerina.machova@amo.cz

#SUMMIT26

1 JAK ČÍST BACKGROUND?

Background report (BGR) slouží jako úvodní seznámení s projednávaným bodem agendy – v tomto případě Politickým násilím. Čtenář si na základě textu udělá představu o konkrétním tématu a získá základní podklady pro jednání. Výstupem práce by mělo být vytvoření stanoviska, pro jehož napsání jsou klíčové především kapitoly *Otázky pro jednání* a *Doporučené a rozšiřující zdroje*.

2 ÚVOD

Politické násilí se kolem nás objevuje více, než si mnozí uvědomujeme. Tento background se zaměřuje na všechny formy politického násilí, a to jak z pohledu aktérů, tak typu událostí, kterými může být nejen otevřený konflikt, ale i násilí na civilistech, či dokonce terorismus. Politické násilí je jev, který dlouhodobě ovlivňuje vývoj hned několika států a můžeme se s ním setkat po celém světě – v oblasti Sahelu, v Izraeli, ale i v Evropě, a to například na Ukrajině.¹

Nejčastěji se s politickým násilím setkáváme ve státech, které jsou nějakým způsobem nefunkční a spadají tudíž do kategorie selhávajících států. O které konkrétní státy se jedná, pomáhá určit *Index selhávajících států* (*The Fragile States Index*), jenž pomocí několika ukazatelů z politické, ekonomické a bezpečnostní oblasti určuje míru stability daného státu.

Takto nestabilní stát, ve kterém začne docházet k projevům politického násilí, je nebezpečný nejen pro okolní státy, ale zejména pro své vlastní občany. Většinou jsou to totiž právě civilní obyvatelé, kteří se stávají oběťmi politického násilí a s ním mnohdy spojených konfliktů. Zasažené oblasti se často potýkají s ekonomickou a humanitární krizí, které mají v lepším případě za následek masové migrace, v horším případě smrt nevinných civilistů.

Problém politického násilí je oblastí, kterou se v různých formách zabývá celá Organizace spojených národů. Pro SPECPOL, jakožto Zvláštní výbor pro politické otázky a otázky dekolonizace, je problematika politického násilí velice blízká. Ačkoliv se v jeho agendě nesetkáme s rezolucí zabývající se přímo politickým násilím jako celkem, průběžně se Výbor věnuje mnohým jeho součástem – dekolonizaci či hospodářským a kulturním právním.

3 OBJASNĚNÍ POLITICKÉHO NÁSILÍ A INDEXU SELHÁVAJÍCÍCH STÁTŮ

Politické násilí se běžně definuje jako použití násilí s politickou motivací.² Jelikož se však jedná o velice obecnou, a tím pádem i složitě aplikovatelnou definici, využíváme pro jeho pojmenování několika různých ukazatelů. Nejčastějším je dělení na aktéra a typ události, které umožňuje sledovat vývoj v průběhu času. Takové rozdělení používá například organizace ACLED (*Armed Conflict Location and Event Data Project* – datová sada mapující ozbrojené konflikty ve světě), která pomocí konceptu „kdo“, „jak“, „kde“ a „kdy“ sleduje vývoj v zemích po celém světě a následně tyto údaje zpracovává do hlubších analýz.³

Politickým násilím se zabývá mnoho státních i nestátních organizací a díky obecné definici se každá z nich věnuje jiné formě tohoto násilí. Mezi nestátní organizace, které se tímto problémem zabývají, řadíme nevládní mezinárodní organizace (například *Greenpeace*, *Amnesty International* apod.), vládní mezinárodní organizace (*OSN*, *Interpol*, *WHO* apod.) či média.⁴ *Stupnice politického teroru* (*Political Terror Scale*) se například zaměřuje čistě na státem páchané násilí na jeho občanech a politická motivace pro jeho výzkum nehraje zásadní roli.⁵ Naopak *Barometr konfliktů* (*Conflict Barometer*) sleduje nejen aktéry, kterými může být ať už státní, tak nestátní skupina či jednotlivec, ale i jejich činy a předmět sporu.⁶

S politickým násilím přímo souvisí stabilita, respektive selhávání sledovaného státu.⁷ Fungující moderní stát by měl plnit následující tři funkce: být suverénní autoritou, institucí a figurovat jako garant bezpečnosti. V momentě, kdy stát jednu z těchto funkcí přestane plnit, dochází k jeho selhání a vzniká tím prostor pro mocenské boje, boje proti nefungující vládě a celkově může dojít k nárůstu násilí v životě občanů.⁸ Míru selhání státu se snaží mapovat tzv. *Index selhávajících států* (*State Fragility Index*) pomocí dvanácti indikátorů rozdělených do čtyř hlavních oblastí – soudržnost státu a indikatory ekonomické, politické a sociální.⁹

3.1 Klasifikace forem politického násilí dle organizace ACLED

Pro přehlednější orientaci v problematice politického násilí je vhodné stanovit si základní ukazatele. Tento background částečně vychází z výzkumu organizace ACLED (*The Armed Conflict Location & Event Data Project*), která sleduje následující faktory: aktéry, tedy vykonavatele politického násilí a typ události, která proběhla a je jako politické násilí vyhodnocena – například válka či demonstrace. Aktéry dělíme podle jejich primárního cíle do osmi základních kategorií.¹⁰

3. 1. 1 Aktéři – státní složky a rebelující skupiny

První z těchto kategorií jsou státní složky (*State Forces*), tedy vláda dané země, případně vládnoucí entita, která řídí zemi jak politicky, tak ekonomicky a má i vojenský monopol. Další skupinou jsou tzv. rebelující skupiny (*Rebel Groups*), definované jako politické organizace s cílem oslabit současný režim v zemi pomocí násilí. Tyto povstalecké skupiny mají mnohdy konkrétní jméno, pod kterým vystupují a otevřeně prezentují své politické cíle.

3. 1. 2 Aktéři – milice

Dalšími dvěma skupinami jsou milice. První z nich – politická milice (*Political Militias*) – představuje poměrně rozmanitou skupinu násilných aktérů, která vznikla za specifickým účelem během konkrétního období s cílem násilně dosáhnout politických cílů. Tato skupina je většinou dotována jinou politickou elitou. Druhou skupinou je tzv. komunitní milice (*Communal Militias*), tedy násilná organizace, která tvoří komunitu propojující své členy společným náboženským vyznáním, etnicitou, případně i žibovytím.

3. 1. 3 Aktéři – demonstranti

Velmi specifickou skupinou jsou demonstranti, kteří se dělí na výtržníky (*Rioters*) a protestující (*Protesters*). Pojem *Rioters* označuje násilné a neorganizované účastníky protestů, kteří se velice často podílejí na ničení majetku a neozbrojených útocích na civilní obyvatelstvo. Na druhé straně se jako *Protesters* označují účastníci poklidných a nenásilných demonstrací, kteří jsou ale často terčem násilí, ať už ze strany státního aparátu či radikálních skupin.

3. 1. 4 Aktéři – ostatní

Předposlední skupinou aktérů jsou civilisté (*Civilians*), mezi které většinou řadíme běžně ozbrojené osoby, které však byly v daný moment beze zbraně (příkladem mohou být vojáci mimo službu). A ostatní (*External/Other Forces*), jež představují poslední kategorii pokrývající všechny jiné typy aktérů, kteří se nedají pomocí bližších specifikací rozdělit mezi skupiny předchozí. Do této kategorie spadají zejména soukromé vojenské či bezpečnostní společnosti.

3. 1. 5 Typy sledovaných událostí

Sledované události, na základě kterých ACLED vyhodnocuje politické násilí, jsou definovány jako konflikty, kdy jedna či více skupin používá sílu k dosažení politického cíle. Třemi nadřazenými oblastmi, do kterých události rozdělujeme, jsou: násilné události, nenásilné události a demonstrace. V rámci nich rozlišujeme ještě 6 podkategorií – těmi jsou: válka, útok na dálku, násilí na civilistech, protesty, vzpoury a strategické akce (tedy únosy, zatýkání vysoce postavených jedinců, rabování apod.). Jejich další dělení je zobrazeno v následující tabulce.

General	Event Type	Sub-Event Type
Violent events	Battles	Armed clash
		Government regains territory
		Non-state actor overtakes territory
	Explosions/Remote violence	Chemical weapon
		Air/drone strike
		Suicide bomb
		Shelling/artillery/missile attack
		Remote explosive/landmine/IED
	Violence against civilians	Grenade
		Sexual violence
Attack		
Demonstrations	Protests	Abduction/forced disappearance
		Peaceful protest
		Protest with intervention
	Riots	Excessive force against protesters
		Violent demonstration
Non-violent actions	Strategic developments	Mob violence
		Agreement
		Arrests
		Change to group/activity
		Disrupted weapons use
		Headquarters or base established
		Looting/property destruction
		Non-violent transfer of territory
		Other

Obrázek 1: Typy událostí. ACLED.⁴⁸

3.2 Ukazatele Indexu selhávajících států (The Fragile States Index)

Index selhávajících států pracuje s dvanácti indikátory, na jejichž základě určuje míru oslabení státu a sleduje tak jeho vývoj. Do první kategorie soudržnosti státu spadá indikátor bezpečnostního aparátu, indikátor rozskupinovaných elit a indikátor skupinové křivdy. V rámci bezpečnostního aparátu jsou zkoumány bezpečnostní hrozby, které by mohly ohrozit integritu státu. Řadíme mezi ně například bombové útoky, úmrtí spojená s válkou, povstalecká hnutí, vzpoury či terorismus. Kromě těchto základních bezpečnostních hrozeb se však zaměřuje i na organizovaný zločin, vnitřní

bezpečnost a tajné služby. Ukazatel rozskupinovaných elit posuzuje roztříštěnost společnosti na základě příslušnosti k etnickým, náboženským a třídním skupinám či etniku a zaměřuje se i na projevy extrémního nacionalismu, xenofobie či iredenty, což je snaha menšiny o připojení „jejího“ území ke správnímu celku, ke kterému se hlásí (například koncept Velkého Srbska). Posledním je indikátor skupinové křivdy, jehož cílem je sledovat rozdělení společnosti na základě politické a sociální příslušnosti. Značnou roli v tomto rozdělení pak hraje i historický vývoj, který může mít za následek vývoj politického procesu.¹¹

Druhou kategorií je ekonomická oblast, která spojuje indikátor ekonomického útlumu, indikátor nerovnoměrného ekonomického rozvoje a indikátor odlivu intelektuálních kapacit, ve kterém se zohledňují dopady migrace obyvatel na stav ekonomiky a budoucí vývoj státu. V rámci ekonomického útlumu je zkoumán například hrubý domácí produkt, míra nezaměstnanosti, inflace či úroveň chudoby. S tím jde ruku v ruce i druhý ukazatel – nerovnoměrný ekonomický rozvoj, jehož cílem je analyzovat strukturální nerovnosti v rámci ekonomiky daného státu, nejen její výkonnost. Svou roli zde hraje složení společnosti (etnické a náboženské), dostupné vzdělání, ekonomický status obyvatel a regionu.

V rámci politických ukazatelů selhávání státu se sleduje státní legitimita, dostupnost veřejných služeb a indikátor lidských práv a právního státu. Státní legitimita se nezaměřuje pouze na členění států na demokratické a nedemokratické, ale zohledňuje i otevřenost vlády a její vztah k občanům. Klíčová je zde důvěra obyvatelstva ve státní aparát a procesy, při jejíž absenci dochází k nepokojům. Indikátor dostupnosti veřejných služeb se zaměřuje zejména na dostupnost zdravotnictví, školství, potravin a hygienických prostředků pro obyvatele. V krajních případech zkoumá i schopnost státu chránit občany před terorismem či násilím prostřednictvím policie. Poslední politický ukazatel zkoumá dodržování lidských práv a svobod a zda nedochází ke zneužívání jednotlivých aspektů právního státu (tzn. politizace soudnictví či užití armády pro politické účely).

Poslední skupinou indikátorů jsou ukazatele sociální zkoumající demografické tlaky a situaci s uprchlíky. Do této kategorie se však řadí i indikátor externí intervence, který se projevuje napříč všemi skupinami a pozoruje vliv vnějších aktérů na chod státu, a to po bezpečnostní, sociální i ekonomické stránce. Ukazatel demografických tlaků pak sleduje tempo růstu populace a tlak obyvatel v souvislosti s dodávkami vody, potravin či v průběhu epidemiemi. Nakonec indikátor uprchlíků a vnitřně vysídlených osob zkoumá vliv těchto přichozích osob na vnitřní fungování států.¹²

4 SOUČASNÉ TRENDY POLITICKÉHO NÁSILÍ

Studená válka znamenala konflikt mezi státními aktéry¹³, tedy stát proti jinému státu, přičemž obě strany, Západ i Východ, často využívaly tzv. proxy wars – tedy zástupných válek, kdy samotný konflikt probíhal mezi malými státy, respektive mezi skupinami (například povstalecké skupiny), jež byly mocnostmi podporovány. Po konci Studené války a rozpadu východního bloku zmizel Západu nepřítel, a tak již nebylo třeba otevřeného odporu proti komunismu či, z pohledu Svazu sovětských socialistických republik, odporu proti rozšíření jeho území. Ačkoliv konvenční války a s nimi související politické násilí nevyvymizely (příkladem může být třeba invaze Iráku do Kuvajtu, válka v Jižní Osetii apod.), v takové míře a formě jako před druhou světovou válkou se s nimi dnes již nesetkáváme. Z pohledu aktérů jsou hlavními druhy politického násilí v dnešní době terorismus, státní občan a dvě skupiny snažící se o získání dominantního postavení ve státu, nejčastěji jde o dvě politické strany či radikální organizace.

4.1 Terorismus

Média věnují pozornost pouze těm nejdramatičtějším teroristickým útokům¹⁴, příkladem mohou být exploze na Velikonoční neděli minulého roku na Srí Lance¹⁵. Obzvláště v současné době pandemie, kdy se pozornost obrací na téma

Neexistuje jedna ustálená **definice terorismu**, na které by se shodly všechny státy a mezinárodní společenství. Přesto se však shodují na některých základních znacích, které terorismus pomáhají blíže definovat. Nejčastěji jde o snahu vyvolat strach, důkladné plánování útoků a pokus dosáhnout politických, náboženských či ideologických cílů. V současné době jsou nejčastěji skloňované definice FBI, OSN a Rady EU, která je však v definici velice benevolentní a nechává snahu definovat terorismus spíše na svých členských státech.

šíření viru, mohou mediální články zabývající se teroristickými útoky vyvolávat pocit, že jsou méně důležité. Opak je však pravdou, počet úmrtí v důsledku teroristických útoků od roku 1970 neustále roste a ohrožené tak nejsou jen selhávající státy, ale i státy plně fungující.¹⁶ Ačkoliv se nejedná o formu politického násilí, která by přímo souvisela s konceptem selhávajícího státu, počet teroristických útoků roste zejména v rozvojových zemích, oproti například západní Evropě, kde jejich počet naopak klesá.¹⁷ Terorismus jako takový doprovází další formy násilí. Mezi ně můžeme řadit potyčky mezi jednotlivými zainteresovanými skupinami (nejčastěji jde o mocenské boje), ozbrojená povstání či násilí na obyvatelích dané oblasti.¹⁸

4.2 Státem páchané násilí na občanech

Jedná se o klasický případ autokratického režimu, který pomocí tlaku vytváří pro sebe bezpečné prostředí a násilím se vypořádává s jakýmkoliv odporem. Důležitý je fakt, že stát je v tomto případě silnější než jeho protivník, kterým je nejčastěji opoziční strana, případně guerilla (menší jednotka partizánského charakteru, která se snaží získat moc nad určitou oblastí).¹⁹ Stát má v tomto případě jak ekonomickou, tak vojenskou převahu, a zároveň má silný vliv na média či je plně ovládá, čímž udržuje občany ve vlastním pohledu na konflikt.²⁰ Samotné politické násilí se poté může projevovat různou formou – od represí přes nelegitimní zatýkání až po sexuálně motivované útoky. Velkou roli v tomto typu konfliktu hraje především etnicita a politická příslušnost.²¹ Příkladem autokratických režimů může být Rusko či Čína.²²

4.3 Nestátní skupiny

Nejběžnějším typem politického násilí, se kterým se v současné době setkáváme, je občanská válka.²³ Její častou příčinou bývá rozpolcená společnost, ve které je jedna ze stran krajně nespokojená s aktuálním řízením státu. Tento politický a sociální stav je charakteristický zejména pro selhávající státy, kde je v mnoha případech jedním z aktérů vládnoucí strana.²⁴ Stupňující se napětí ve společnosti často podpořené ideologickými, etnickými či náboženskými rozdíly může vést až k otevřenému konfliktu. Jeho řešení se většinou dělí následovně: 1) silnější strana vyhraje; 2) jelikož jsou strany obdobně silné, postupně se vyčerpávají tak dlouho, až musí konflikt přejít do mrtvého bodu, kdy ani jedna strana nemá dost sil na vítězství; 3) jednu frakci začne podporovat třetí strana, což vede k nerovnováze sil a vítězství dané frakce (příkladem může být Sýrie a podpora prezidenta Bašára Asada Ruskou federací).²⁵

5 FAKTORY VEDOUcí K POLITICKÉMU NÁSILÍ

Vznik politického násilí ovlivňuje mnoho faktorů, které se však liší stát od státu. Obecně však lze říci, že největší podíl na vzniku politického násilí má politická a bezpečnostní situace v zemi.²⁶ Stát, jakožto garant fungující společnosti a státu jako celku, má zodpovědnost za vytvoření politického prostředí, které by v ideálním případě mělo být demokratické, utvářené politickými stranami a v souladu se zákonem.²⁷

Ruku v ruce s politickou situací jde i ta bezpečnostní. Stát by měl zabezpečit dostatek prostředků na ochranu vlastního obyvatelstva, ať už formou institucí, které budou

chránit vnitřní pořádek v zemi, či zajištěním chodu stabilní a dobře připravené armády sloužící primárně k obraně před vnějším nepřítelem.²⁸ Demonstrace jsou přirozeným projevem fungující společnosti, kdy mají občané prostor vyjádřit svůj nesouhlas s daným tématem. V případě, že se však jedná o násilnou demonstraci, či dokonce vzpouru, musí být stát schopný vhodným způsobem zakročit a chránit nejen sebe, ale zajistit i bezpečí svých občanů. Pokud ale na podobné situace není dostatečně připravený, může dojít ke státnímu převratu a vzniku dalších forem politického násilí.²⁹

6 VYBRANÁ OBLAST – SAHEL

Sahel je pás táhnoucí se od Atlantického oceánu až po Indický oceán, který leží přibližně na 13. rovnoběžce a spojuje tak státy Mauritánie, Senegal, Mali, Burkina Faso, Niger, Čad, Súdán a Etiopie. Jako většina Afriky i tento kus země byl v minulosti kolonizován Francií a Velkou Británií, kdy většinu kolonizovaných oblastí zde vlastnila Francie. Kolonizace přinesla řadu vnitrostátních neshod a socioekonomických dopadů, které měly spolu s dalšími faktory za následek postupnou dekolonizaci afrických států.

Po odchodu Francie a Británie zde však nadále probíhala řada občanských válek a protestů proti politickým režimům, kvůli čemuž v Sahelu bylo a stále je velmi příhodné prostředí pro radikální islámské skupiny (Boko Haram, AQIM, Katiba Macina, Katiba Serma apod). V dnešní době

hrozba násilí ze strany radikálních skupin roste a ačkoliv aliance proti terorismu zaznamenává úspěchy, přetrvávající chudoba a špatné životní podmínky napomáhají k další rekrutaci islámských bojovníků.³⁰

Dle *Indexu selhávajících států* se umístilo osm z devíti států Sahelu mezi čtyřiceti nejkritičtěji vyhodnocenými státy světa, z čehož dokonce čtyři obsadily příčky v první dvacítkě.³¹ Situace v tomto pásu je již několik let velmi nestabilní, v poslední době se však ještě zintenzivňuje. V prvních deseti měsících roku 2019 jen v Burkině Faso, Mali a Nigeru proběhlo na 800 násilných událostí. V roce 2017 se jich oproti tomu uskutečnilo 180.³² Epicentrem tohoto násilí bylo a stále je Mali, které se k řešení krize oproti okolním státům staví poměrně vlašně a neefektivně. Ačkoliv postoj

k řešení situace je v Nigeru a Burkině Faso vstřícnější, neboť se změny dožaduje jak opozice, tak civilní obyvatelstvo, jedná se o tak komplexní problém, že je řešení stále v nedohlednu.³³ Krize se však projevuje nejen v oblasti bezpečnosti, ale i nedostatečným zásobováním obyvatel potravinami, nekvalitní a nedostatečnou zdravotní péčí a politickou nestabilitou, což vytváří vhodné podmínky pro působení radikálních skupin. Z dat ACLED vyplývá, že v oblasti dochází nejen k otevřeným bojům a dálkovým útokům, ale i k násilí na civilistech.³⁴

Do řešení krize jsou však zapojeni i další aktéři – mezinárodní instituce a organizace prostřednictvím bezpečnostních misí. Příkladem může být OSN v rámci Multidimenzionální integrované stabilizační mise v Mali (zkráceně MINUSMA), která v oblasti působí od roku 2013 a je peacekeepingového charakteru, při čemž se její vojáci snaží v oblasti udržet mír.³⁵ V regionu ovšem operuje i bezpečnostní mise G-5 Sahel Joint Force³⁶, která je kooperační misí Burkiny Faso, Čadu, Mali, Mauritánie a Nigeru. Cílem této mise je zlepšit bezpečnostní situaci v regionu, rozvinout hlubší ekonomické vztahy a bojovat proti radikálním islámským skupinám.

7 POSTOJ OSN

7.1 Vyjádření OSN k jednotlivým sférám politického násilí

Vzhledem k tomu, že je politické násilí velice složitým problémem, který zasahuje hned do několika oblastí, OSN dosud nevydalo žádnou komplexní rezoluci pokrývající toto téma. Vyjádřilo se však více méně skoro ke všem bodům, které politické násilí zahrnuje. Otázku dekolonizace řeší primárně Prohlášení o udělení nezávislosti koloniálním zemím a národům z roku 1960³⁷, na které navazují další tři rezoluce prohlašující určitá časová období za mezinárodní dekády pro vymýcení kolonialismu. Ta poslední zahrnuje období od roku 2011 do roku 2020³⁸ a vyzývá členské státy k zintenzivnění snah při plnění akčního plánu z předešlé dekády.³⁹ Tento plán zahrnuje konkrétní kroky na mezinárodní i lokální úrovni, příkladem je analýza kontrolující zavádění Prohlášení o udělení nezávislosti ve všech oblastech. Dalším dokumentem zabývajícím se určitou oblastí politického násilí je Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966, který se snaží zabezpečit dostatečnou životní úroveň lidem ze zasažených oblastí.⁴⁰

7.2 Mise MINUSMA

V rámci OSN vznikla mise MINUSMA, jejímž cílem je stabilizovat situaci v Mali a zabezpečit jeho rozvoj, neboť se jedná o nejkritičtější oblast.⁴¹ V regionu dále působí polická mise UNOWAS, tedy Úřad Spojených národů pro západní Afriku a Sahel, který státům pomáhá dodržovat lidská práva a zásady právního státu, snaží se předcházet

konfliktům a působí jako diplomatický prostředník⁴². Nejaktuálnějším dokumentem na téma Sahelu je zpráva generálního tajemníka Antónia Guterrese popisující vývoj v oblasti od začátku ledna do konce června roku 2020. Dle této zprávy Sahel prošel nerovnoměrným vývojem, neboť politická situace se zdá být stabilizovanější, zatímco humanitární a bezpečnostní situace se s pandemií covid-19 ještě zhoršila. V Burkině Faso, Mali, Nigeru a Nigérii došlo k sérii teroristických útoků a násilí na civilním obyvatelstvu, na což OSN odpověděla setkáním Zvláštního tajemníka pro západní Afriku a Sahel se zástupci jednotlivých států, konkrétně Burkiny Faso, Guineji Bissau, Nigeru, Senegalu a Toga.⁴³

7.3 OSN a lidská práva

Co se týče postoje OSN k dodržování lidských práv, je základním kamenem Charta OSN a Všeobecná deklarace lidských práv, které byly sice vydány v letech 1945 a 1948⁴⁴ ⁴⁵, od té doby však došlo k aktualizaci pomocí různých dodatků. Lidskými právy se v rámci OSN zabývá HRC, tedy Rada pro lidská práva, která řeší hned několik rovin ochrany těchto práv. Pro tento background je důležitý zejména Výbor proti mučení, zabývající se dodržováním Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, která byla přijata v roce 1984 a v průběhu let aktualizována.⁴⁶ Dalším relevantním je Výbor pro nucená zmizení, který řeší dodržování Mezinárodní úmluvy o ochraně všech osob před násilným zmizením.⁴⁷

8 SHRNU TÍ

Situace s politickým násilím je složitější, než by se na první pohled mohlo zdát. Obecně lze říci, že k němu nejčastěji dochází ve státech, které jsou nestabilní a nedemokratické. Rozpoznat tyto státy nám pomáhá *The Fragile States Index*, který na základě dvanácti kategorií vyhodnocuje situaci v zemi a určuje, do jaké míry stát jako celek selhává. Nestabilní stát se většinou vyznačuje nefunkčním politickým systémem, zhoršenou ekonomickou situací a slabým bezpečnostním prostředím. Politické násilí zde poté probíhá v mnoha formách, z nichž nejčastější je násilí na civilistech, násilné protesty a otevřený konflikt. I v tomto případě ale existuje výjimka v podobě teroristických útoků, jejichž terčem jsou zpravidla vyspělé demokratické státy.

Organizace spojených národů se tímto problémem zabývá, zejména co se dekolonizace a lidských práv týče. V rámci Sahelu, který je jednou z nejvíce zasažených oblastí, dokonce vznikla pod křídly OSN Multidimenzionální integrovaná stabilizační mise v Mali, která má za cíl situaci řešit. Tato oblast však není jediná, s problematikou politického násilí se setkáváme i na dalších místech. Všeobecně panuje názor, že politické násilí je problém, který je nutné řešit – otázkou však zůstává, jakým způsobem může OSN přispět k jeho řešení a zda mohou nějaké konkrétní kroky podniknout i členské země.

9 OTÁZKY PRO JEDNÁNÍ

1. Jaké konkrétní oblasti se v současné době potýkají s problémem politického násilí a v jaké formě se projevuje?
2. Mohlo by OSN přispět k řešení problému politického násilí v těchto oblastech?
3. Pokud je OSN kompetentní k tomu řešit politické násilí, jakým způsobem by k tomu mělo docházet?
4. Lze politickému násilí předcházet?
5. Má podle vás smysl vytvářet v zasažených oblastech skupiny podobné G-5 Sahel?
6. Potýká se váš stát s problematikou politického násilí?
7. Jakým způsobem pomáhá váš stát problém politického násilí řešit?

10 DOPORUČENÉ A ROZŠIŘUJÍCÍ ZDROJE

Zpráva generálního tajemníka Antónia Guterrese

<https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/s-2020-585.php>

Všeobecná deklaráce lidských práv

<https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

Historie, agenda a působení MINUSMA

<https://minusma.unmissions.org/en>

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- 1 Political violence. YEAR IN REVIEW: The Armed Conflict Location & Event Date Project [online]. , 11-58 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep24701.6>
- 2 ACLED. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://acleddata.com/resources/general-guides/>
- 3 tamtéž
- 4 OCHMANNOVÁ, Petra. 2012. Právní úprava působení nestátních aktérů v ozbrojeném konfliktu. Praha. Disertace. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Katedra mezinárodního práva. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/45215>
- 5 PTS. Political Terror Scale Codebook [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <http://www.politicalterrorscale.org/Data/Download.html>
- 6 HIIK. Methodology of the Heidelberg Institute for International Conflict Research [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en>
- 7 NEMEŠOVÁ, Lucie. 2011. Politické násilí a koncept failed state – komparace Iráku a Somálska. Praha. Bakalářská práce. Karlova Univerzita, Filozofická fakulta, Ústav politologie. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/98714/>.
- 8 tamtéž
- 9 THE FUND FOR PEACE. The Fragile State Index Indicators [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://fragilestatesindex.org/indicators/>
- 10 ACLED. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://acleddata.com/resources/general-guides/>
- 11 THE FUND FOR PEACE. The Fragile State Index Indicators [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://fragilestatesindex.org/indicators/>
- 12 tamtéž
- 13 THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. Cold War: international politics. Encyclopædia Britannica [online]. Encyclopædia Britannica, 26. 3. 2020 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Cold-War>
- 14 tamtéž
- 15 U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE. International Terrorism Victim Expense Reimbursement Program. Office for Victims of Crime [online]. Washington, 2020, 2020 [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://ovc.ojp.gov/program/international-terrorism-victim-expense-reimbursement-program-itverp/terrorist-incident-designation-list>
- 16 Global Terrorism Database [online]. Maryland: University of Maryland, 2020 [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd/>
- 17 People Killed By Terrorism Per Year In Western Europe 1970-2015. DataGraver [online]. Utrecht, 2016, 22. 3. 2016 [cit. 2020-10-02]. Dostupné z: <https://www.datagraver.com/case/people-killed-by-terrorism-per-year-in-western-europe-1970-2015>

- 18 ACLED. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://acleddata.com/resources/general-guides/>
- 19 URBANOVSKÁ, Jana. Vliv bezpečnostního a politického prostředí na podobu mírových operací OSN a jejich principů. SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 978-80-210-5288-8.
- 20 HROCH, Miroslav. Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-010-0.
- 21 tamtéž
- 22 LIGHT, Matthew, Mariana MOTA PRADO a Yuhua WANG. Policing following political and social transitions: Russia, Brazil, and China compared. *Theoretical Criminology* [online]. Toronto, 2015, 2015, 19(2), 216–238 [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1362480614568742>
- 23 RAMSBOTHAM, Oliver, Tom WOODHOUSE, Hugh MIALL a Hugh MIALL. Contemporary conflict resolution: the prevention, management and transformation of deadly conflicts. 2nd ed. Malden, MA: Polity, 2005. ISBN 9780745632131.
- 24 ACLED. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://acleddata.com/resources/general-guides/>
- 25 NETRVAL, Daniel. Válka v Sýrii [online]. Praha, 2017 [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://www.studentsummit.cz/xxiv-rocnik/backgroundy/>. Background report.
- 26 Political violence. YEAR IN REVIEW: The Armed Conflict Location & Event Date Project [online]., 11-58 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep24701.6>
- 27 DUSZA, Karl. Max Weber's Conception of the State. *International Journal of Politics, Culture, and Society* [online]. 1989, 3(1), 71-105 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20006938>
- 28 NEMEŠOVÁ, Lucie. 2011. Politické násilí a koncept failed state – komparace Iráku a Somálska. Praha. Bakalářská práce. Karlova Univerzita, Filozofická fakulta, Ústav politologie. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/98714/>.
- 29 RAMSBOTHAM, Oliver, Tom WOODHOUSE, Hugh MIALL a Hugh MIALL. Contemporary conflict resolution: the prevention, management and transformation of deadly conflicts. 2nd ed. Malden, MA: Polity, 2005. ISBN 9780745632131.
- 30 MATĚNA, Michal. Analýza džihádistického povstalectví v Sahelu [online]. Brno, 2020 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ksalx/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie.
- 31 THE FUND FOR PEACE. The Fragile State Index 2020 [online]. 2020 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://fragilestatesindex.org/data/>
- 32 DEVERMONT, Judd. Politics at the Heart of the Crisis in the Sahel. Center for Strategic and International Studies [online]. 6. 12. 2019 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/politics-heart-crisis-sahel>
- 33 taktéž
- 34 ACLED. Press release: Political violence skyrockets in the Sahel according to latest ACLED data [online]. 28. 3. 2019 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://acleddata.com/2019/03/28/press-release-political-violence-skyrockets-in-the-sahel-according-to-latest-acled-data/>

- 35 MINUSMA: United Nations Multidimensional Integrated Stabilisation Mission in Mali [online]. 2020 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://minusma.unmissions.org/en>
- 36 INTERNATIONAL CRISIS GROUP. Finding the Right Role for the G5 Sahel Joint Force [online]. 12. 12. 2017 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/burkina-faso/258-force-du-g5-sahel-trouver-sa-place-dans-lembouteillage-securitaire>
- 37 OHCHR. Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. United Nations Human Rights: Office of The High Commissioner [online]. 2020 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Independence.aspx>
- 38 UNITED NATIONS. Resolution adopted by the General Assembly on 10 December 2010: Third International Decade for the Eradication of Colonialism [online]. 2010 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://undocs.org/en/A/RES/65/119>
- 39 UNITED NATIONS. Second International Decade for the Eradication of Colonialism: Report of the Secretary-General - Annex [online]. 2001 [cit. 2020-08-17]. Dostupné z: <https://undocs.org/a/56/61>
- 40 UNITED NATIONS. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Adopted by the General Assembly of the United Nations on 16 December 1966 [online]. 1966 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b36co.html>
- 41 MINUSMA: United Nations Multidimensional Integrated Stabilisation Mission in Mali [online]. 2020 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <https://minusma.unmissions.org/en>
- 42 UNITED NATIONS. UNOWAS: United Nations Office for West Africa and Sahel. Political and Peacebuilding Affairs [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://dppa.un.org/en/mission/unowas>
- 43 UNITED NATIONS - SECURITY COUNCIL. Activities of the United Nations Office for West Africa and the Sahel: Report of the Secretary-General [online]. 24. 6. 2020 [cit. 2020-08-9]. Dostupné z: <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/s-2020-585.php>
- 44 UNITED NATIONS. Charta OSN. 1945. Dostupné také z: <https://www.osn.cz/osn/charta-osn/>
- 45 OHCHR. The Committee Against Torture. United Nations Human Rights: Office of The High Commissioner [online]. 2020 [cit. 2020-08-9]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/cat/pages/catindex.aspx>
- 46 OHCHR. The Committee Against Torture. United Nations Human Rights: Office of The High Commissioner [online]. 2020 [cit. 2020-08-9]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/cat/pages/catindex.aspx>
- 47 OHCHR. The Committee on Enforced Disappearances. United Nations Human Rights: Office of The High Commissioner [online]. 1996-2020 [cit. 2020-08-9]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CED/Pages/CEDIntro.aspx>
- 48 ACLED. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook [online]. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: <https://acleddata.com/resources/general-guides/>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání tří klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO a EU.

 studentsummit.cz

 summit@amo.cz

 facebook.com/studentsummit

 instagram.com/praguestudentsummit

 twitter.com/studentsummit

 youtube.com/studentsummit

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu avzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Kateřina Machová

Autorka je spolupracovnicí Asociace pro mezinárodní otázky a členkou přípravného týmu Pražského studentského summitu.

POŘADATEL

GENERÁLNÍ PARTNER

AMO.CZ

The Kellner
Family
Foundation

TOP PARTNEŘI

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Evropská
komise

Zastoupení v České republice

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PARTNEŘI

UNIVERZITA
KARLOVA
V PRAZE

ambassy

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

AUTO ZRUCKÝ
DEALER NISSAN

UNITED NATIONS
Informační centrum OSN v Praze

MEDIÁLNÍ PARTNER

RESPEKT

#SUMMIT26

Autor: Kateřina Machová

Imprimatur: Vít Batala, Štěpán Doležal

Jazyková úprava: Barbora Kolečková, Michaela Staňková, Anna Zadražilová

Sazba: Kateřina Pechmannová

Grafická úprava: Lucie Vodvářková

**Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)
pro potřeby XXVI. ročníku Pražského studentského
summitu.**

© AMO 2020

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz

IČ : 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz